

ମୂଲ୍ୟ: ₹୧/-

ଧରତ୍ରୀ
DHARITRI

ସାହିତ୍ୟାଳୟ

ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୦-ଏପ୍ରିଲ ୨, ୨୦୧୯

ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ : ଜୟନ୍ତ ମହାପାତ୍ର

ରଚ୍ୟ ରଚନା : ଡ. ସୁଲୋଚନା ଦାସ

ପ୍ରଥମ ଚର୍ଚ୍ଚିତ୍ର : ସୁରେଶ ପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ର

ସ୍ମରଣୀୟ : ପ୍ରଜ୍ଞାଶ୍ରୀ ରଥ

ପଞ୍ଜିକା ପୁସ୍ତକ : ସୁଷମା ଦାଶ

ଏ ଲ ପୁରୁଣା ତିନିକୋଣିଆ ବଗିଚା ଘରକୁ ଦେଖିବେଦେଖିବ କବି ଓ ଲେଖକମାନେ ଆସିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଯେତେବେଳେ ଜାପାନର ପ୍ରଖ୍ୟାତ କବି ଶିରାକାଶି କାଜୁକୋ ଲେଖିଲେ ଆସିବେ ବୋଲି, ଆଉ କିଛି ଦିନ ରହିବେ ଆମ ଘରେ, ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଓ ପୂର୍ବିକ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଇଗଲା । ରହିବାକୁ ରୁମ୍ ଥିଲା, ହେଲେ ଆମ ଗାଧୁଆଘର ଅତି ସାଧାରଣ ଥିଲା, ଗରମପାଣିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନ ଥିଲା । କାଜୁକୋଙ୍କୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅସୁବିଧା ବିଷୟରେ କହିଲି, କିନ୍ତୁ ସେ ଉତ୍ତରରେ କହିଲେ ସବୁ ଚଳେଇ ନେଇପାରିବ । ଆଇଓଫ୍ରେରେ ଆଉ ଟୋକିଓରେ ତା' ସାଙ୍ଗେ ବନ୍ଧୁ ବଢ଼ିଯାଇଥିଲା, ଭାବିଲୁ ଅଳ୍ପ କିଛିଟି ଅସୁବିଧା ଅସୁବିଧା ପରି ମନେହେବ ନାହିଁ । ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଇ ରହିଲୁ । ଏପ୍ରିଲ ମାସ ଦିପହର ଖରାକୁ ହାତ ପାପୁଲିରେ ଧରି ଓକାଡ଼ି ଦେଇ ହେଉଥାଏ । ଅଗଣାରେ ବାପା ଲଗେଇଥିବା ଚେରୁଗୁରୁସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଆମ ଗଛଟି ଆଠ ବର୍ଷ ଭିତରେ ଚାରିଆଡ଼େ

ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ

ବାବୁ ବଢ଼େଇ ଚାଲିଥାଏ । ହାତ ପାଖରେ ଆମ୍ବ, ଦେଖିଲେ ବିଶ୍ୱାସ ହୁଏ ନାହିଁ । ଆମ୍ବଗଛକୁ ଦେଖିଲେ ତା'ର ଉଦାରପଣ ମତେ ବିସ୍ମିତ କରେ: କିଛି ନ ଭାବି କେମିତି ହାତ ବଢ଼େଇ ଦିଏ, ଗଛଟିର ଭଲ ପାଇଥିବା ହାତ ! ଆଉ ଆମେ ବାବୁ ଭାଙ୍ଗି ଜାକିଲୁକି ହେଇ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଛିଡ଼ା ହେଇଥାଉ ! ଆମେ ମଣିଷମାନେ ! ଏତେ ପୁଣି ଦୂରତା ଆମ ଭିତରେ !

ସେଇ ଏପ୍ରିଲ ଖରାରେ କାଜୁକୋ ଆମ୍ଭ ଡାଳରେ ବସିଲା, ଆମ୍ଭ ଡାଳ ଖାଇଲା, ଆମ ସାଙ୍ଗେ ପଖାଳ ଖାଇଲା, ଚିଲୁଡ଼ିଶୁଖୁଆ, ଚଟଣି, ବଢ଼ିଚୁରା ଆଉ କୋଶଳା ଶାଗ ସାହସିକତା ସହିତ ଚାଟିଦେଲା ତା' ହାତରେ ; ଆଉ ଆମର ମନେହେଲା ଯାହା ହଜେଇ ଦେଇଥିଲୁ ପାଇଲୁ ପୁଣି କାଜୁକୋ ଭିତରେ, ଭଲ ପାଇବା ଭିତରେ । ଟୋକିଓର ଓଦା ଓଦା ଅଣ୍ଡା ଦିନକୁ ବୋଧହୁଏ କାଜୁକୋ ଭୁଲିଗଲା । କଟକର ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ ବୋଧହୁଏ ତା' ହୃଦୟ ନଖୋଲି ରହିପାରେନା, କାରଣ ଭୋର ଭୋରକୁ କାଜୁକୋ ଉଠିଯାଏ,

କବି ପଦ୍ମଶ୍ରୀ ଜୟନ୍ତ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ସୃଜନସିଦ୍ଧି ଜାତୀୟ ଓ ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ଶିଖର-ଛୁଆଁ । ନିଜ ସୁଖଦୁଃଖରେ ରାଜାଧିରାଜ ଏହି କବି ରହନ୍ତି କଟକର ତିନିକୋଣିଆ ବଗିଚାରେ । ପ୍ରଖ୍ୟାତ ଆମେରିକୀୟ ପତ୍ରିକା 'ଦ ସିଂହାସନା ରିଭ୍ୟୁ'ର 'ସବୁଠୁଁ ବଳି ଭଲ କବିତାର କବି' ପୁରସ୍କାର ତାଙ୍କୁ ମିଳେ ୨୦୦୯ରେ । ୨୦୧୦ର ସାର୍ବ ପୁସ୍ତିକା କହେ 'ଆଧୁନିକ ଯୁଗର ସବୁଠୁଁ ବଡ଼ ଭାରତୀୟ କବିଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ସେ' । ପ୍ରଥମ ଭାରତୀୟ ଇଂଲିଶ୍ କବି ଭାବେ ତାଙ୍କୁ ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ମିଳିଥିଲା 'କେନ୍ଦ୍ର ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ ପୁରସ୍କାର' ଏବଂ ଏବେ ଏକାଡେମୀର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସମ୍ମାନ 'ଫେଲୋ' (ମହତ୍ତର ସଦସ୍ୟ) ଭାବେ ସେ ମନେ । ଏହି ଅବକାଶରେ ତାଙ୍କୁ ଶୁଭେଚ୍ଛା ଜଣାଇ ଆମେ ଏଠାରେ ପତ୍ରସ୍ଥ କରୁଛୁଁ ତାଙ୍କ ଆତ୍ମଜୀବନୀ 'ପାହିନି ରାତି'ରୁ କିୟଦଂଶ, ଯାହାର ଶୀର୍ଷକ ରଖୁଛୁଁ 'କଟକ ଓ କବି କାଜୁକୋ' ।

ନୀରବତା ନୀରବ ନ ଥିଲା କାଜୁକୋ ପାଇଁ, ଜାପାନର ସେ ପ୍ରଖ୍ୟାତ କବିଟି ପାଇଁ, ଆଉ ସେ ଶୁଣିପାରିଲା ଏକ ଅସମ୍ଭବ ଗୁଞ୍ଜନ, ଯୋଉ ମର୍ମରେ ଥିଲା ବଞ୍ଚିବାର ଆନନ୍ଦ, ଖାଲି ଆକାଶରେ ନୁହେଁ, ମାଟିରେ, ମହାନଦୀ ପାଣିରେ, କାଠଯୋଡ଼ି ବାଲିରେ, ପବନରେ, ପଥରରେ, ଗଛରେ, ମଲ୍ଲୀରେ, ମାଳତୀରେ, ଲାଜକୁଳି ଲତାରେ, ହଳଦୀବସନ୍ତର କୋଇଲିର ମର୍ମସ୍ପର୍ଶିତାରେ, ଆଉ କାଜୁକୋ ଶିରାକାଶି ଏସବୁ ଭିତରେ ଏକା ହେଇଗଲା, ପୁଣି ଏକା ଥାଇ ଏକା ରହିପାରି ନ ଥିଲା, ଭାସିବାକୁ ଲାଗିଲା କଟକର ଅନ୍ଧଗଳିମାନଙ୍କରେ, ତା' ସାମ୍ନାରେ ଦେଖିଲା କଳା କଳା ଆଖି ଦୁଇଟି ନୁହେଁ, ଅନେକ କଳା ଆଖି, କେତେ କଥା: ଗୋଟିଏ କଥା ଯାହା କେବେ ବି ଭୁଲିପାରିଲା ନାହିଁ ସିଏ

ଯେ ମରିଯାଇଥିଲେ ବି କଟକ ସହର ସ୍ୱପ୍ନରେ ଅନୁଭବ କରିବ ତା'ର ମୃତ୍ୟୁ ବି ତା' ଜୀବନ ପରି ଥିଲା ଦିନେ । କୋଡ଼ିଏ ଏକୋଇଶ ଦିନ ଆମ ସାଙ୍ଗେ ତିନିକୋଣିଆ ବଗିଚାରେ କାଟି କାଜୁକୋ ଟୋକିଓ ଫେରିଗଲା । କାଳବୈଶାଖୀ ଆସି ଅଜଣା ଦୁଆର ମନରେ ଖୋଲିଦେଲା, ମୋର । କାଜୁକୋ ତା' ଜାପାନୀ ଭାଷାରେ କଟକ ଉପରେ ଦୀର୍ଘ କବିତାଟିଏ ଲେଖିଲା । ତା'ର ଇଂରାଜୀ ଅନୁବାଦ ଜନ୍ ସୋଲଟ ଉତ୍ତର ଆମେରିକାରୁ ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିବା ସାହିତ୍ୟ ପତ୍ରିକା 'ଅର୍ଥ ରେଲ'ରେ ୧୯୮୧ ମସିହାରେ ଛାପିଲେ । କିଛିଦିନ ପରେ ମୋର ଇଂରାଜୀ ପତ୍ରିକା 'ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗା'ରେ ପୁନର୍ବାର ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା । କଟକ, କାଜୁକୋର ଆଖିରେ 'ସ୍ୱପ୍ନ ତନ୍ତୁରେ ତିଆରି' । ଭାରତ କାଜୁକୋର 'କଟକ' ଓ ମୋ 'କଟକ' ଭିତରେ କେତେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ! ମୋ' ପାଇଁ କେବେହେଲେ କାଳ୍ପନିକ ନୁହେଁ ଏ ସହର । ଏଠି ଆଲୁଅ ଭିନ୍ନ, ଶବ୍ଦ ସବୁ ଭିନ୍ନ । ଏଠି ଏକ ଭିନ୍ନ ପୃଥିବୀ ମୁଁ ଅନୁଭବ କରେ । ସବୁ ପ୍ରକାର ଶବ୍ଦର ସମାନ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଥାଏ, ସବୁ ଆଲୁଅର ସମାନ ଉଚ୍ଚାରଣ । ମାଟିଆ ଚିଲର ଚିଲର, ଝିଙ୍କିକାର ଡାକ, କଜଳପାତିର ଗୀତ, ଆମ୍ଭ ଗଛରେ ପବନ, ମହାନଦୀ ପାଣିରେ ବର୍ଷା, ଭୋକର କାମୁଡ଼ିବା, ଅଜଣା ପାଦ ଶବ୍ଦଟିଏ- ଏସବୁ ଭିତରେ କୌଣସି ବିଭେଦ ପାଏ ନାହିଁ । ସବୁ କିଛି କେମିତି ଏକା ପରି ମନେ ହୁଅନ୍ତି, ଏକ ସୁଖଦାୟକ ଗୋଳମାଳ ପରି । ଆଉ ତା'ରି ଭିତରେ ମୁଁ ବସୁଥାଏ, ମରୁଥାଏ । ଆଉ କେବେ କେବେ ମୌନୀ ବାବା ଟିଏ, ସବୁ ନୀରବ ହେଇଯାଏ ମୋ କଟକ । 'ଧୂପ'ର କଟକ ମୋର । ଚଞ୍ଚଳତାରେ ଅଧୀର । ପୂଜା ପାଇଁ ବ୍ୟଗ୍ର । ଏ କଟକର ଆଖିରେ ସନ୍ଦେହ ନ ଥାଏ, ଅପରାଧ ମଧ୍ୟ ନ ଥାଏ । କାହାକୁ ଦୋଷ ଦିଏ ନାହିଁ ସିଏ । କାହାର ଭଲ ପାଇବାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ନଥାଏ ସିଏ । ଦୁଃଖ ବି ଆସି ନାହିଁ ଏ ସହରକୁ ; ଆସିତି ଯେବେ ଦୁଃଖ କିଛି ଥରେ ବା ଦୁଇଥର କଟକକୁ, ଲୋକଙ୍କ ଠାକୁରକୁ ଓଲଟେଇ ଦେଇଛନ୍ତି କିଛି ସମୟ ପାଇଁ, ତା'ପରେ ସବୁ ଯେମିତି ଥିଲା ସେମିତି, ଚଗର ଆଉ ସର୍ବହରା ହେଇ ନ ଥାନ୍ତି । ହଁ କଟକ ।

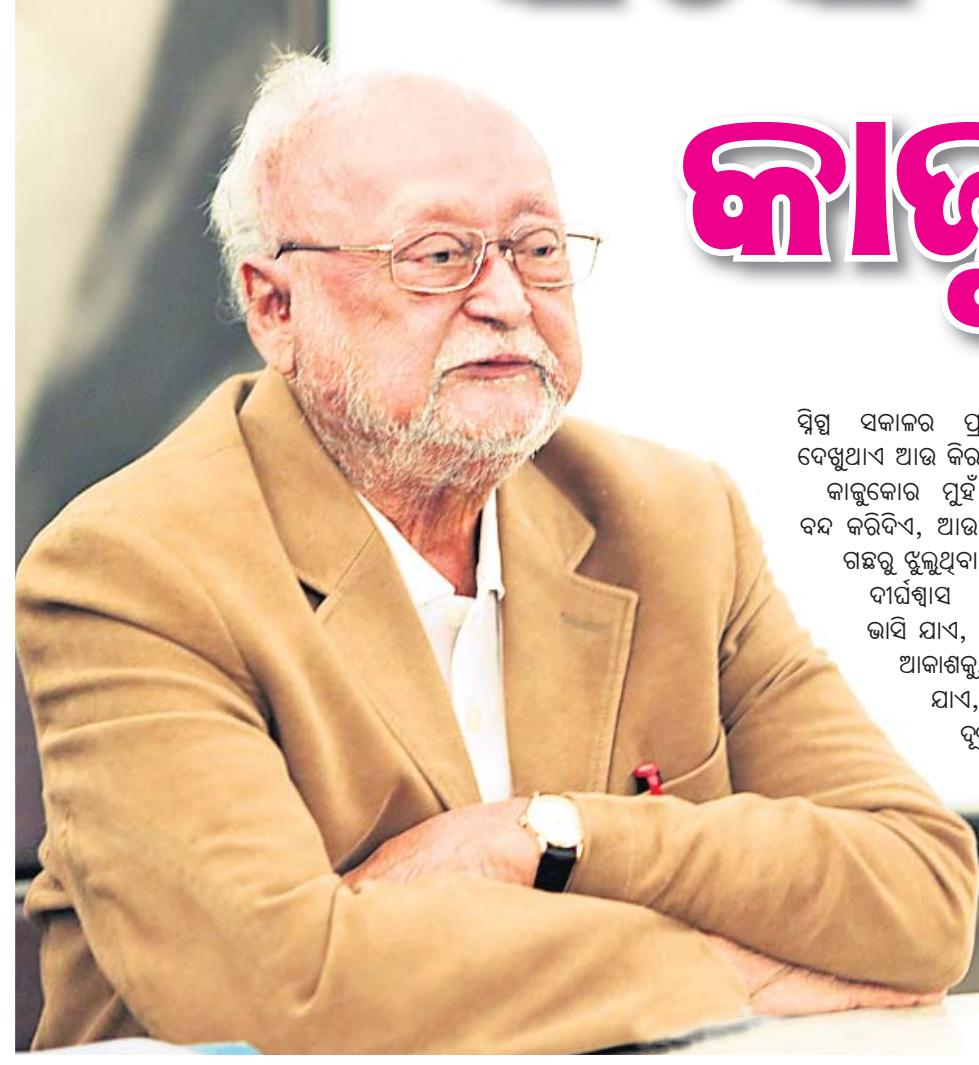
ଯୋଉଠି ଲୋକେ ସେଇ ସେଇ କଥା କରିଆସିଛନ୍ତି ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି, ଭଲ କଥା ହେଉ ବା ଭୁଲ୍ ହେଉ, ଆଉ ଭାବନ୍ତି ନାହିଁ କିଛି, ଭାବନ୍ତି ନାହିଁ ଭଲ କଲେ ବା ଭୁଲ୍ କଲେ, ଡାକ୍ତରୀ ବାଟରେ ଯାଉଥାନ୍ତି, ଆଉ କଟକର ପର କେବେ ଲାଗେ ନାହିଁ, ତେଣା ବି, କିଛି ବି ଚାହେଁ ନାହିଁ ତା' ନିଜ ପାଇଁ, ଯାହା ତା'ର ଆପଣା ନୀରବତାକୁ ବି ଆମକୁ ନୀରବ କରି ଦେଇପାରେ ଜାଣି ରୁପ୍ ଥାଏ, ସେଇ କଟକ ମୋର ।

ଯୋଉ ସ୍ୱପ୍ନର ତନ୍ତୁ କଥା ମୋ' କବି ବନ୍ଧୁ କାଜୁକୋ 'କଟକ' କବିତାରେ ଲେଖିଥିଲେ, ସେ ତନ୍ତୁ ସବୁକୁ ମୁଁ ଦେଖିପାରୁ ନଥିଲି । ମୋ' ପାଇଁ କଟକର ମୁହଁ ବଦଳୁଥାଏ । ପିଲାଦିନର କଟକ ତ ନ ଥିଲା ଆଉ, କାଜୁକୋ କଟକର ସେ ହସହସ ଦିଗ ଦେଖୁ ନ ଥିଲା । ଦେଖୁ ନ ଥିଲା ସେ ମାଟି ରାସ୍ତା, ରାଣାହାଟର ସେ ପାଞ୍ଚର ହାଉସ୍, ମୋ' ସ୍କୁଲ ଯିବାଆସିବା ବାଟରେ ବନ୍ଧୁ ଦୀଜ କାମ କରୁଥିବା କମାରଶାଳ, ପାଖକୁ ଲାଗି କାଲୁମିଆଁର ପାଉଁରୁଟି ବେକେରୀ, ଯୋଉ କାଲୁମିଆଁର ପାଉଁରୁଟି ଉପରେ ଟିକିବିନ୍ଦୁଗୋଟେଲାଗିଥାଏ, ଆଉ ଦୁଇଟି ଦୋକାନ ପରେପରେ ଖାନ୍ ହୋଟେଲ, ଯାହାର ମାଛ ବିରିୟାନୀ ଖାଇବାକୁ ଆମେ ଚାହିଁ ବସିଥାଉ ଆଉ ପଇସା ନଥାଏ ଆମର- ସେ କଟକ, ସେ ତିନିକୋଣିଆ ବଗିଚା ନ ଥାଏ କାଜୁକୋର କଟକ ରହଣିରେ, ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦୀପର ସଳିତାରେ କଟକ ଆଲୋକିତ ହେଉଥାଏ । ଏ ପୁରୁଣା ସହରର ଉଡ଼ିବା କିଏ ବନ୍ଦ କରିପାରିବ ?

କଟକ ଓ କବି

କାଜୁକୋ

ଜୟନ୍ତ ମହାପାତ୍ର

ସ୍ନିଗ୍ଧ ସକାଳର ପ୍ରଲୋଭନରେ, କିରଣକୁ ଦେଖୁଥାଏ ଆଉ କିରଣ ଏକା ହେଇ ନ ଥାଏ, କାଜୁକୋର ମୁହଁ ବନ୍ଦ କରିଦିଏ, ଆଖି ବନ୍ଦ କରିଦିଏ, ଆଉ ରହସ୍ୟମୟ ହେଇଯାଏ ଗଛରୁ ଝୁଲୁଥିବା ଆମ୍ବ, ଆଉ କାଜୁକୋର ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ସେ କିରଣରେ ଭାସି ଭାସି ଯାଏ, କାହିଁ କଉ ଉପରକୁ, ସେ ଆକାଶକୁ, ଯୋଉ ଆକାଶ ଗୁଞ୍ଜି ଗୁଞ୍ଜି ଯାଏ, ଧରାଦିଏ ନାହିଁ, ଏତେ ଦୂରକୁ ଯେ ଜଣାପଡ଼େ ନାହିଁ ସେ ଆକାଶ ସୁନ୍ଦର ନା ଚିତ୍ରିତ, ନୀଳ ନା ଧଳା, ଯୋଉ ଆକାଶ ବଞ୍ଚି ରହିଥାଏ ତା' ନିଜର ଅଲୌକିକ ଦୂରତାରେ, ଆମ ଜୀବନର ନିସ୍ତନ୍ତ ଗଭୀରତା ବାହାରେ, ସେ କଟକର ଆକାଶ, ଯାହାର ବିରଳ

ପ୍ରତିଛବି

ଲିପ୍ସା ପଟେଲ

ତୁମ ଓ ମୋ' ଭିତରେ ଥିବା
ଅନେକ ପାର୍ଥକ୍ୟର
ନିର୍ଯ୍ୟାସ ହୋଇ
ବାଟ ଓଗାଳୁଥିଲା
କିଛି ରାଗଭୁଷା, କିଛି କଥା କଟାକଟି,
କେତେବେଳେ ତୁମେ ତୁମ ବାଟରେ
କେତେବେଳେ ମୁଁ
ମୁହଁ ଲୁଚାଏ ତକିଆରେ,
ଛଳଛଳ ଆଖି, ବିନିଦ୍ର ରାତି...
ତଥାପି ତୁମେ, ତୁମେ ହୋଇ ଥିଲ ;
ମୁଁ, ମୁଁ ହୋଇ ଥିଲି ।

ହୃଦୟର ଭାଷାକୁ ବୁଝୁଛୁ
ଏବେ ତୁମେ ମୋ' ଭାବନାରେ,
ମୁଁ ତୁମ ଭାବନାରେ,
ନିଜର ଛୋଟଛୋଟ ଭୁଲର
ଅବସୋସକୁ ଦପ୍ତାବିଜ କରି
କେତେ ସାଇତିଛି କାଠି ଆଲମାରିରେ,
ତୁମେ ବି ସମ୍ଭାଳିଥିବ
ତୁମ ପ୍ରିୟ ବହିଆକରେ ।

ଛାଡ଼, ଏବେ କିଛିଦିନ ତଳେ
ଖୁବ୍ ଚର୍ଚ୍ଚା ଆଖପାଖରେ,
ସାଇ ଓ ସହରରେ...
କାଣିଛ କ'ଣ ?
ଓଃ ! ଜାଣିନ ଯଦି
ତୁମ୍ଭେ କିଛିକ୍ଷଣ
ଛିଡ଼ାହୁଅ ବର୍ଷଣ ସାମ୍ରାଜ୍ୟରେ
ଦେଖ...
ତୁମେ ଆଉ ତୁମେ ହୋଇ ନାହିଁ ;
ମୁଁ ଆଉ ମୁଁ ହୋଇ ନାହିଁ ।

— ଭବିଷ୍ୟତ କଲୋନୀ, ଭବାନୀପାଟଣା

ଗୀତି-କବିତା

ପ୍ରୀତିର ଶରଧାବାଲି

ନାମୟଜ୍ଞ ମିଶ୍ର

ଭାବ ବଢ଼ାଇଲ
ଶ୍ରଦ୍ଧା ଜଗାଇଲ
ଆଖିରେ ଆଖିରେ
ଇସାରା ବି ବେଲ ବୋଲି,
ଧାଇଗଲି ମୁଁ ମିଳନର ପାଇଁ
ଛୁଡ଼ି ନ ଛୁଡ଼ିଶୁ, ହାୟ !
ତୁମେ କେଶୋଗଲ ବାଲି ?

ଛୁଇଁବା ଆବେଗେ ଧାଇଁବାର ଯୋଗେ
ହାମୋଡ଼ି ପଡ଼ି ମୁଁ
ରାମ୍ପିଥିଲି ମୁଁ ଚାଲି
ଆହା ! ହୋଇଥାନ୍ତା କି ସେ ବାଲି ମୁଁ ଠାଏକ
ତୁମ ପାଦକୁଦା
ପ୍ରୀତିର ଶରଧାବାଲି !!

ଧନ୍ୟ ମଣିଥାନ୍ତି ଜୀବନକୁ ମୋର
ବନ୍ଧରେ ତାକୁ ବୋଲି
ତୁମ ନାମ ଗାଇ ନାତି ଯାଉଥାନ୍ତି
ତୁମ ପ୍ରେମେ ହୋଇ ଭୋଲି ।

— ବରପାଲିପଡ଼ା, ବଲାଙ୍ଗୀର

ଶୀତ

ଶୀତର ଗୀତଟି ଗାଇବା ଲାଗି ମୋ'
ମନର ମିତଟି ନାହିଁ,
ଅଳକାପୁରୀର ଜଳକା ଘେରିରେ
ରହିଛି ବନ୍ଦିନୀ ହୋଇ ।
ଆକାଶ ପାତାଳ ଅତଳ ବିତଳ
ସାରା ରସାତଳ ଖୋଜି,
ମୋ' ତାକ ଫେରିଛି ତଥାପି ବି ତାକୁ
ପାଇନି କେଉଁଠି ଖୋଜି ।

ବାରୁଣାବନ୍ଧର ବାରୁଣୀ ଆକାଶେ
ଏଇ ଯେ ତରୁଣୀ ଜହ୍ନ,
ସ୍ୱପ୍ନ ସଜଳ ଆଖିରେ ଚାହିଁଛି
ଯାହା ବାଟ ରାତି ଦିନ ।
ସିଏ କି ଆସିବ ସାଥରେ ଆଣିବ
ତରଳ ତାରାର ତାତି,
ପଉଷ ଜାଡ଼ରେ ଶୁଣାଇବ କି ସେ
ହାଡ଼ର ହଂସଗୀତି ।

ବୀଣାପାଣି ପଞ୍ଚା

ମାଘ ମୂଲକରେ ବାଘର ପନ୍ଥା
ମାଗୁଛି ଚିକିସ ସ୍ନେହ,
ମରୁ ଆକାଶରେ ମେଘମାୟା ହୋଇ
ଝରିବ ଦି'ଟୋପା ଲୁହ ।
ଓଦା ହେବ ମୋର ମୁଗ ମୁଗାନ୍ତର
ଅବସୋସ ଅବସାଦ,
କୃଷ୍ଣାବେଶୀର ତୃଷ୍ଣା ଡାରରେ
ପଡ଼ିବ ପୂର୍ଣ୍ଣଚ୍ଛେଦ ।

ଶୀତର ରାଜୁତି ତାର ଅଦଭିତି
ସହିଛି ମୁଁ ମଥା ପାତି,
ତଥାପି ଫେରିନି ପ୍ରାଣସଜ୍ଜିନୀ
ଦିନ ଯାଇ ହେଲା ରାତି ।

— 'ଆଶ୍ରୟ', କହ୍ନ ବଗିଚା,
ଯାକପୁର

ତିନୋଟି ମିନି କବିତା

ଶିବ ମିଶ୍ର

୧॥ ପଲକପାତ

ଦିନସାରା ଧାଇଁଥାଇଁ
ଯୋଗାଡ଼ି ସାରିଲିଣି ରାତି ପାଇଁ
ଛାଇଛାଇ ଜହ୍ନ ଆଲୁଅ
ଶିରି ଶିରି ମହୁଆ ପବନ
ରଜନୀଗନ୍ଧାର ଭୃତୁଭୃତୁ ମହକ
ଅରତିଏ ଦେଖୁଦେଲେ
ତମ କମନୀୟ କାନ୍ଦିର ଝଲକ
ଅପଲକ ଆଖିରେ ମୋ'
ପଡ଼ିବ ପଲକ ।।

୨॥ ମୁଦାଗମ୍ଭୀରା

ମୋ' ଘରର ଅସନା ଅଗଣାରେ
ଅଜାଡ଼ି ହେଲାବେଳେ ଚାରିମେଘ
କେଜାଣି, କେମିତି ମୁଁ ଖସିଯାଏ
ପଶିଯାଏ ତମର ସେ
ମୁଦା ଗମ୍ଭୀରାରେ, ଯେଉଁଠି
ଖେଳୁଥାଏ ବର୍ଷସାରା ଚିତ୍ତଚୋରା
ଫଗୁ ମଲୟ ।।

୩॥ ଖୋଜିଲେ ପାଉନି

ମୋତେ ଚାହିଁ ନ ହସିଲେ ତମେ
ମନଉଣା କରୁନି, କାହୁନି
ମୁହଁମୁହଁ ହେଲା ବେଳେ
ପଦଟିଏ କଥା ନ ହେଲେ
କିଛି ଭାବୁନି କି ରାଗୁନି
ସତରେ, କିଛି ଦିନ ହେଲା
ତମ କଥା ଜମା ଭାବିନି
କେମିତିବା ଭାବନ୍ତି !
ତମ ପାଖେ ନିଜକୁ ସଞ୍ଚିଦେଲାଠୁଁ
ମୁଁ ମୋତେ ଖୋଜିଲେ ପାଉନି ।।

— ବାଣପୁର, ଖୋରଧା

ବାପାପଣ

ଯେଉଁଦିନ ପେଟ କାଟି

ତାକୁ ଭୂମିଷ୍ଠ କରାଗଲା,
ଠିକ ସେଇ ଦିନ ହିଁ
ମୋ' ଶିରିପାରେ ଆଉ ଗୋଟେ
ପର ଯୋଡ଼ି ହୋଇଗଲା ।।

ଭଲ ଲାଗେ ମୋତେ
ମୋବାଇଲ ଖୋଲି ବାରମ୍ବାର ଶୁଣିବାକୁ
ତା' କଅଁଳିଆ ପାଟିରେ ଖନେଇ ଖନେଇ
ଗୀତ ଗାଇବା,
ଝୁଣିଝୁଣି ଏକ, ଦୁଇ, ତିନି, ଚାର
ଆଉ ପନ୍ଦରକୁ ପନନ ବୋଲିବା ।।

ସହିଯାଏ ଛାତିକୁ ପଥର କରି,
ତା' ଦାମାଦାମୀ ଖେଳଣା ଭାଙ୍ଗିବା
ହାତରୁ ମୋବାଇଲ ଛଡ଼ାଇ
ଚାଇଲ ଚଟାଣରେ କତାଡ଼ିବା ।।

ସଂଜୀବ କୁମ୍ଭୀର ପଞ୍ଚା

ମୋତେ ଖୁବ୍ ମଜା ଲାଗେ ତା' ଅଝଟପଣ
ରାତି ନ'ଟାରେ ଭାତଥାଳି ଦେଖୁ
ଜିଦ୍ କରେ, କଇଁକଇଁ କାନ୍ଦେ
କହେ: ବାପା, ମୁଁ ଭାତ ଆଉ ଅଣ୍ଡା ଖାଇବି !

ଅପିସବୁ ଫେରିଲେ
ମୋ' ସଙ୍ଗେ ଗେଲେଇ ହୁଏ
ଗାଲରେ ତୁମା ଆଙ୍କେ
କାନରେ ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍ କରି କହେ:
ବାପା, ଆଜି ମୋତେ ମାନାବଜାର ନେବନା !
ବାସ୍ ଏତିକିରେ,
ମୋ' ଛାତି ତଳେ ଥିବା ଶୁଖିଲା ନଈ
ଉଛୁଳି ପଡ଼େ ବାପାପଣରେ ।।

— ହାରାମାଲ, କଲମପୁର, କଳାହାଣ୍ଡି

